

ФУНДАМЕНТАЛЬНА ВИЩА ОСВІТА – КЛЮЧОВИЙ НАПРЯМ ГУМАНІТАРНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Рябініна Ксенія Вячеславівна

*студентка кафедри глобальної та національної безпеки,
Навчально-науковий інститут публічного управління
та державної служби*

*Київського національного університету імені Т.Г. Шевченка
м. Київ Україна*

Одним із важливих завдань вищої освіти під час війни є побудова взаємодії між різними секторами суспільства. Сучасні освітні заклади відчують потребу в об'єднанні, адже самі по собі вони не в змозі ефективно реагувати на виклики, що постають перед суспільством у цей час. Університети та інститути стають не лише місцем навчання, але й соціальними центрами, де формується майбутнє країни здатне забезпечити і відстояти коріння української нації [1]. Стратегія національної безпеки України, яка затверджена Указом Президента України №392/2020 від 14 вересня 2020 року [2], визначає ключові напрями гуманітарної політики, спрямовані на забезпечення національної безпеки та стійкості держави. Гуманітарна національна безпека є невід'ємною складовою загальної безпеки держави, оскільки вона охоплює духовні, культурні, освітні та соціальні аспекти життя суспільства, виховуючи людину з колиски, в школі, університеті, на підприємстві. У сучасних умовах розвитку України цей напрям набуває особливого значення, адже саме гуманітарна сфера визначає рівень згуртованості нації, збереження ідентичності та стійкості суспільства до зовнішніх і внутрішніх загроз. Основні напрями гуманітарної політики держави відображені в Стратегії національної безпеки України, зокрема:

- зміцнення національної єдності та ідентичності (підтримка української мови як державної, збереження та популяризація культурної спадщини, українських традицій, національної історії, розвиток у всіх сферах суспільного життя, формування патріотизму серед громадян);

- розвиток освіти та науки (підвищення якості освіти, забезпечення освітнього процесу, доступність, підтримка наукових досліджень та інновацій, інтеграція української науки у світовий науковий простір, сприяння академічній мобільності та міжнародній співпраці у сфері освіти і науки);

- забезпечення інформаційної безпеки (протидія дезінформації та пропаганді, захист інформаційного простору, розвиток національних

медіа та підтримка незалежної журналістики, підвищення медіаграмотності населення та критичного мислення);

– соціальний захист та охорона здоров'я (реформування системи охорони здоров'я, доступність медицини, соціальний захист вразливих верств населення, підтримка ветеранів та внутрішньо переміщених осіб, демографічний розвиток);

– розвиток громадянського суспільства (підтримка активної участі громадян у суспільно-політичному житті країни, забезпечення прозорості та підзвітності органів державної влади перед суспільством);

– міжнародна гуманітарна співпраця (інтеграція України до європейського та світового гуманітарного простору, участь у міжнародних гуманітарних проєктах та ініціативах, захист прав та інтересів українців за кордоном).

Ці напрями гуманітарної політики спрямовані на зміцнення національної безпеки України шляхом розвитку людського потенціалу, збереження культурної спадщини, забезпечення соціальної справедливості та підвищення стійкості суспільства до внутрішніх і зовнішніх викликів і є основними викликами виховання та розвитку підрастаючого покоління, яке у майбутньому стануть кваліфікованими фахівцями та співробітниками. Українські виші навчальні заклади направлені на трансформацію, адаптуючись до умов сьогодення, створюючи нові форми взаємодії і співпраці між державою, наукою, освітою, бізнесом, виробництвом, фермером, медициною тощо. Тому перед українською вищою освітою стоїть завдання єднання всіх учасників навчального процесу та подолання конфліктів в команді, а саме:

- невизначеність ролей та обов'язків;
- різні цінності та пріоритети;
- проблеми в комунікації;
- конкуренція за ресурси та визнання [3].

Вища освіта дотримується всіх основних елементів гуманітарної безпеки: мовних, культурних, освітніх, інформаційних, соціальних. Гуманітарна національна безпека вищої освіти – це стан захищеності суспільства від загроз, що можуть вплинути на його морально-етичні цінності, культурну спадщину, мову, освіту, інформаційний простір та соціальну згуртованість. Вона є важливою складовою національної безпеки загалом, оскільки без духовної, культурної та освітньої стабільності неможливо забезпечити довготривалий розвиток держави.

Для ефективного захисту гуманітарної сфери вищої освіти необхідно впроваджувати комплексні заходи, зокрема: підвищення рівня освіти (впровадження сучасних методик навчання, що формують громадянську свідомість та патріотизм); зміцнення мовної політики (популяризація

української мови у всіх сферах життя); розвиток української культури (підтримка національного кінематографу, літератури, музики та мистецтва); посилення інформаційної безпеки (створення якісного українського медіапродукту, боротьба з пропагандою та дезінформацією).

Висновок. Гуманітарна національна безпека вищої освіти є важливим елементом стійкості та розвитку України. Без належного захисту культури, освіти, мови та інформаційного простору неможливо побудувати міцну, згуртовану та незалежну державу. Тому необхідно продовжувати роботу над зміцненням гуманітарної сфери, щоб забезпечити стабільність та процвітання українського молодого освіченого покоління в майбутньому.

Література

1. Альянс українських університетів. Яку спільноту будують українські університети в час війни? Вища освіта в Україні. Реформа вищої освіти. 2025. <https://osvita.ua/vnz/reform/93130/>

2. Указ президента України №392/2020. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України». Затверджено Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020 Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни». Президент України. <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>

3. Ульянова О. Конфлікти: причини виникнення та способи подолання. Вища освіта в Україні. Реформа вищої освіти. <https://osvita.ua/vnz/reform/93975/>